

УДК 746.3:391]Покут.:001.891.55](477.86)

DOI <https://doi.org/10.15407/nte2024.02.068>

МАРЦІНІВ ЮЛІЯ

кандидатка філологічних наук, учителька української мови та літератури Бурштинського ліцею № 3 (Івано-Франківськ, Україна).

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-8415-6986>

MARTSINIV YULIIA

a Ph.D. in Philology, Burshtyn Liceum № 3, a teacher of Ukrainian language and literature (Ivano-Frankivsk, Ukraine).

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-8415-6986>

Бібліографічний опис:

Марцінів, Ю. (2024) Покутська вишиванка та елементи народного строю: минуле і сучасність (на основі експедиції Городенківщиною). *Народна творчість та етнологія*, 2 (402), 68–75.

Martsiniv, Yu. (2024) Vyshyvanka of Pokuttia and the Elements of Folk Costume: Past and Present (Based on the Expedition to Horodenkivshchyna). *Folk Art and Ethnology*, 2 (402), 68–75.

© Видавництво ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України, 2024. Опубліковано на умовах відкритого доступу за ліцензією CC BY-NC-ND (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

ПОКУТСЬКА ВИШИВАНКА ТА ЕЛЕМЕНТИ НАРОДНОГО СТРОЮ: МИНУЛЕ І СУЧАСНІСТЬ (на основі експедиції Городенківщиною)

Анотація / Abstract

Стаття присвячена дослідженню покутської вишивки як явища етнокультури, зокрема, на Городенківщині. Визначено особливості технік, орнаментів та колірної гами. Тут можна побачити рукав'єнки, рішені й церковані сорочки, плісирівки, спідниці «в пшеничку» та інше цікаве вбрання. Серед орнаментів – здебільшого геометричні фігури та квіткові й рослинні візерунки. Можна також було натрапити на сорочки і з вишитими українськими символами, наприклад, у с. Хмелева. Застосовано техніки вишивання: хрестиком, гладдю, низинкою і навіть на п'яльцях. У ході експедиції простежено, що, попри близькість сіл, виявлено як подібні елементи, так і цілу низку локальних відмінностей у вишивці та народному строї цього покутського краю.

Цікавими особливостями місцевого вбрання вирізнялися села Городниця, Чернятин і Топорівці, де можна було побачити вишиті сорочки «білим по білому», близьку до буковинської розквітчану вишиванку, гофровані спідниці, чоловічі солом'яні капелюхи – брилі. Щодо весільного одягу, то тут багатство й унікальність демонструють Ясенів Пільний і Копачинці. Весільний стрій місцевих мешканців цих сіл суттєво відрізнявся від інших населених пунктів. Перелік жіночого святкового строю у Копачинцях складала капанка, фота, кабат, перкаль. Оригінальними елементами чоловічого вбрання були футерко, шапка-баранка й біла тканинка «рантух», яку молодий дарував нареченій.

У Ясеневі Пільному донині зберігаються унікальні жіночі прикраси – силянки. Нині місцеві жінки й дівчата досить активно відтворюють давні зразки цих намист. Городницькі ж дівчата славилися дукатами, що свідчили про їхній статус. Усі ці ознаки роблять Городенківщину особливим етнографічним регіоном, де автентичне вбрання посідає

провідне місце. І хоча сьогодні українська вишивка значно еволюціонує, цікаво було простежити, що, наперекір сучасним модам, на Городенківщині все-таки активно зберігаються й передаються з покоління в покоління прадавні зразки вишиванок.

Ключові слова: вишивка, Покуття, Городенківщина, автентичне вбрання.

The article is devoted to the study of Pokuttia embroidery as a phenomenon of ethnic culture, in particular in Horodenka region. The peculiarities of techniques, ornaments and color range are defined. There we can see rukavienky, risheni and tserkovani embroidered shirts, pleats, skirts «in wheat» and other interesting clothes. The ornaments mostly include geometric figures, flower and plant patterns. There are also shirts with embroidered Ukrainian symbols, in particular in the village of Khmeleva. Embroidery techniques consist of cross stitch, plain stitch, low stitch and even on hoops. It is observed during the expedition, that despite the proximity of the villages, similar elements and local differences in the embroidery and folk costume of Pokuttia region have been found.

The villages of Horodnytsia, Cherniatyn and Toporivtsi are distinguished by interesting features of local clothing. Here you can find white-on-white embroidered shirts, flowery embroidery similar to Bukovyna, pleated skirts, men's straw hats – bryli. As for wedding clothes, Yaseniv Pilnyi and Kopachyntsi demonstrate richness and uniqueness here. The wedding attire of local residents of these villages differs significantly from the other settlements. The list of women's festive outfits consists of kapanka, fota, kabat, percale. Original elements of men's clothing consist of futerko, shapka-baranka (lamb hat) and a white cloth «rantukh», that the bridegroom has presented to the bride.

In Yaseniv Pilnyi unique women's jewelry – sylianki – are preserved to this day. Nowadays local women and girls quite reproduce actively ancient samples of these necklaces. Girls from Horodnytsia are famous for ducats, indicating their status. All these features make Horodenkivshchyna a special ethnographic region, where authentic clothing occupies a leading place. And although Ukrainian embroidery is evolving significantly today, it is interesting to see that, despite modern fashions, ancient patterns of embroidery are still actively preserved and passed down from generation to generation in the Horodenkivshchyna.

Keywords: embroidery, Pokuttia, Horodenkivshchyna, authentic clothing.

Існує чимало способів людського самовираження – поезія, народна пісня, музика, живопис тощо. Сюди також належить вишивка як найзагадковіший різновид народної творчості. Це наче духовний символ нашого українського народу, скарбниця вірувань і звичаїв українців.

Кожному регіонові притаманні своя гама кольорів та орнаменти, що свідчить про безмежнелюдську фантазію. Вишиванка, прикрашена складними візерунками й різнобарв'ям кольорів, – це не просто одяг, а полотно, насичене символікою та культурним значенням.

Покуття манить традиціями, звичаями, своєю історією та культурою. Вишивка й народний стрій саме Городенківського (нині – Коломийського) району ХХ ст. – особлива тема. Покутська вишивка вражає як своїм багатством, так і шляхетною стриманістю, як веселковою гамою, так і строгістю барв. У цій статті спробуємо розібратися, якою була і якою передається на Городенківщині молодшим поколінням автентична покутська вишиванка та любов до місцевого народного вбрання.

Подорожуючи селами, звісно, траплялася подібність орнаментів чи колористики, але були й такі населені пункти, де оригінальність вражає. Цим вишивка та й місцевий стрій досліджуваного регіону загалом і притягує до себе поціновувачів мистецтва.

У багатьох селах Городенківщини була закономірність, яка полягає в тому, що барвисті сорочки й головний гердан носили переважно незаміжні дівчата, тоді як заміжні жінки віддавали перевагу вишиванкам, стриманим у кольорах, та обов'язково мали бути зав'язані в хустку. Як казали в Незвиську, «заміжні жінки одягалися не в ружі». У цьому селі побутували ще й «пісні» сорочки. Їх вбирали лише в піст або в жалобі [4].

Одягали гердан під весільний вінок і наречені, наприклад, у Рашкові. Вінок робили з барвінку та блискучої фольги. Він мав назву «злочений вінок». Рашківська вишиванка чимось подібна до сусідньої тишківської. Обидві вишиті технікою позагіліе. Їй притаманні геометричні фігури здебільшого червоного та чорного кольорів. У Тишківцях

її ще називали «рішена» (гофрована). Тоді як незаміжні дівчата носили вишиванки з «українськими» рукавами, у Тишківцях їх називали «мальованими». Це різнокольорова сорочка з квітковими чи рослинними орнаментами [6].

Традиція таких двох типів вишиванок була і в Городниці та Незвиську. Цікаво, що червоні сорочки в Городниці здебільшого однакові, тоді як у кольорових (дівочих) орнаменти всі різні. Є в селі й особливий давній головний убір – поплітки. Їх почала відроджувати уродженка Городниці, артистка балету Івано-Франківського національного академічного ансамблю пісні й танцю «Гуцулія», а також художній керівник зразкової хореографічної студії «Зірничка» Городенківського Палацу культури Маріанна Карп'як-Кучмей. Колись дівчата робили поплітки із власного довгого волосся. Це були дві коси, складені одна на одну та переплетені червоною ниткою – волічкою. Прикрашали їх штучними або живими квітами. Чим довше було волосся, тим красивіші поплітки. Наразі дівчата вдаються до стилізації головних уборів. Одягають червоні валики з вати, які символізують коси. На чолі – декоративна стрічка [12].

Славилися в Городниці й оригінальними намистами – дукатами. Це було справжнім скарбом. Дукати свідчили про статус власниці. Чим більше дівчина носила дукатів, тим вона була багатшою. На жаль, справжніх автентичних дукатів не збереглося.

У чоловічих городницьких вишиванках, які нижче колін, переважають бордові кольори. Підперезані вони поясом з кутасиками. На голові носили солом'яні капелюхи (брилі). Їх плетіння – справжнє мистецтво. Ще донедавна в Городниці мешкав майстер Сильвейстер Москалик. Він умів плести покутські капелюхи. Сьогодні в селі такою технологією плетіння не володіє ніхто [12].

У Чернятині жіночі вишиванки, у яких повністю вишиті рукави, називаються «рукав'єнками». Їх колись вишивали нитками «волочка». Рукав'єнка є жіноча й дівоча.

У жіночій переважає червоний колір, тоді як дівоча – різнокольорова з перевагою червоного, чорного, жовтого та синього кольорів. Техніка вишивання також була різна – і хрестиком, і низинкою, і гладдю, і навіть на п'яльцях (сорочка була ніби вибита). Прикметно, що вишиванку носили щодня: по буднях – сорочку зі скромнішою вишивкою, а на свята – зі святковішим узором на білому полотні. Іншим елементом покутського вбрання в Чернятині була жіноча сукня (спідниця) – плісірівка, яку одягали зверху по сорочці [9].

Однією з особливостей покутської вишиванки є вустовки. Трапляються вони майже всюди, але найбільше в Сороках, Торговиці, Незвиську.

Вирізняється серед інших репужинська вишиванка. Їй притаманні червоний, помаранчевий, зелений та обов'язково чорний кольори. Орнаментами є польові квіти, а також своєрідні хвильки, що наче нагадують кардіограму серця. Вони символізують гірську місцевість Репужинців та хвилі Дністра, про що розповіла уродженка села, завідувачка місцевої бібліотеки Ганна Борковська [5].

У Хмелеві колись можна було побачити сорочку з вишитими на ній тризубами й левами. Характерно, що в радянський період якби хтось помітив таку вишиванку, то була б або смерть, або виселили б до Сибіру. Щодо хмельської вишивки, то, як розповіла мешканка села, колишня завідувачка місцевим музеєм Галина Лаврів, спершу вона була різнокольорова, а з часом стали переважати червоний з чорним. Квіткові орнаменти траплялися рідше, частіше – геометричні фігури. У техніці переважала вишивка низинкою [10].

Особливою є топорівська вишиванка, яка подібна до квітчастої буковинської. На Городенківщині аналогів їй немає. Можливо, тому, що село межує зі Снятинським районом, а якщо йти навпростець полями, можна вийти до сіл Кіцманського району Чернівецької області. Оскільки колись люди позичали орнаменти одні в одних, то це й пояснює уні-

кальність топорівської вишиванки. Та колись, за словами вчительки місцевої школи Галини Синогубик, у селі сорочки були «церковані» (в інших селах кажуть «чірковані»), де домінували геометричні фігури. Нині, напевне, такою давньою технікою вишивання не володіє ніхто. Цікавими в Топорівцях були й гофровані спідниці, або, як ще у селі їх називають, – «упшеничку» [13].

Для Стрільча, наприклад, були характерні жіночі вишиванки з широкими рукавами на $\frac{3}{4}$, що здебільшого не є типовим для інших сіл Городенківщини, і стильні жіночі гофровані спідниці. Простежити типovu для Стрільче вишиванку неможливо, бо її немає. Тут буяє різноманіття (як у кольорах, так і орнаментах). У селі можна побачити жовтогарячі вишиванки, більш характерні для Космача, рушники в оранжево-зелених кольорах і властиві Покуття сорочки в червоно-чорних барвах. У цьому й полягає особливість цього патріотичного покутського села [11].

У Чернелиці колись були популярні вишиті фартухи, що їх жінки одягали поверх спідниці. Для домашніх справ був буденний фартух, тоді як до церкви чи в гості нарядний з дорогого полотна. Там так ходили всі місцеві газдині. Щодо місцевої вишиванки, то вони були тут різнокольорові. Переважали зелені, сині й червоні кольори. Запаски – у червоно-бордових тонах, а гердани – здебільшого чорні з червоними й зеленими відтінками [7].

Пишним колись був і весільний покутський одяг, який подекуди зберігається донині. Наприклад, у Ясеневі Пільному наречена одягала вишиту власноруч сорочку, потім кептар, вишитий кольоровими бляшками та бісером, канадську спідницю і ткану запаску. На ногах були світлі колготи й дорядні чоботи. Особливим був букет, що його ставили на груди нижче різноманітних коралів та плетінок, які дівчата плели власноруч. Довкола букет обшивали мірною, усередину ставили паперову купюру до заможного життя й чіпляли білу стрічку. Весільний

вінок робили повністю з барвінку, а зверху була позолота – сусальне золото. Ця традиція подібних головних уборів зберігається в селі донині [2].

Неймовірне весільне покутське вбрання було і в Копачинцях. Деякі деталі також зберігаються сьогодні. Вишиванка молодої в селі мала назву «капанки». У таких сорочках, що мають бути довгі, повністю вишиті рукави. Відтак наречена одягала фоту, з-під якої мав виглядати низ сорочки, а спереду – запаску й окрайку. Зверху по сорочці вбирали кептар – «кабат». Шию замотували білою бавовняною тканиною – «перкаль», на яку зверху одягали різні намиста й пацьорки. На кабат чіпляли кольорові стрічки, що мали свій порядок. По центру – червона, яка означала, що наречена ще дівчина. Потім зелена, синя, жовта тощо. По цих стрічках чіпляли силянку, яку пришивали до стрічок. На голові мало бути чільце, а ззаду заплітали коси, які кріпили затичками й прикрашали миртом. Відтак до кіс чіпляли кольорові стрічки [8].

Вигляд молодого був не менш цікавим. Наречена до весілля вишивала йому сорочку (ця традиція зберігається донині) та дарувала букет. А він своєю чергою дарував «рантух» – білу тканину, якою в церкві покривали молоду. Верхній одяг називався «футерком», на голові – козацька шапка-баранка. У руці обов'язково мав бути лук, на який прив'язували давню канадську хустку, а на хустку – маленьку хустинку. Прикметно, що на цій хустинці на чотирьох кінцях гладдю були вишиті букети квітів, а по краях – ніжна мереживка [8].

Отже, покутська вишиванка й народний стрій – самобутні та вражають багатством і різноманітністю локальних художніх традицій. Вони вирізняються великою розмаїтістю форм, композицій та колориту. З упевненістю можна сказати, що покутська вишивка – один із символів українського народу й важливе джерело вивчення його історії та культури.

Джерела та література

1. Калиняк М. Українська вишивка. Сучасне трактування : альбом / упоряд. М. Калиняк. Львів, 2004. 114 с., іл.
2. Марцінів Ю. Вишивка і доля: на Покутті окрему увагу приділяли прикрасам. *Галицький кореспондент [вебсайт]*. URL : <https://gk-press.if.ua/vyshyvka-i-dolya-na-pokutti-okremu-uvagu-ptydilyaly-prykrasam/>.
3. Марцінів Ю. Вишивка і доля: такої вставки не було в жодному селі. *Галицький кореспондент [вебсайт]*. URL : <https://gk-press.if.ua/vyshyvka-i-dolya-takoyi-vustavky-ne-bulo-v-zhodnomu-seli/>.
4. Марцінів Ю. Вишивка і доля: заміжня жінка вже вбиралася «не в ружі». *Галицький кореспондент [вебсайт]*. URL : <https://gk-press.if.ua/vyshyvka-i-dolya-zamizhnya-zhinka-vzhe-vbyralasya-ne-v-ruzhi/>.
5. Марцінів Ю. Вишивка і доля: у Репужинцях хвильки на вишиванках нагадують кардіограму серця. *Галицький кореспондент [вебсайт]*. URL : <https://gk-press.if.ua/vyshyvka-i-dolya-u-repuzhentsyah-hvylyky-na-vyshyvankah-nagadyuyut-kardiogramu-sertsya/>.
6. Марцінів Ю. Вишивка і доля: у Тишківцях наречена одягала гофровану сукню із позолоченим низом. *Галицький кореспондент [вебсайт]*. URL : <https://gk-press.if.ua/vyshyvka-i-dolya-u-tyshkivtsyah-narechena-odyagala-gofrovanu-suknyu-z-pozolochenym-nyzom/>.
7. Марцінів Ю. Вишивка і доля: у 200-річній хаті в Чернелиці досі зберігається комин, піч, креденси й куфер. *Галицький кореспондент [вебсайт]*. URL : <https://gk-press.if.ua/vyshyvka-i-dolya-u-200-richnij-hati-v-chernelytsi-dosi-zberigayetsya-komyn-pich-kredensy-j-kufer/>.
8. Марцінів Ю. Вишивка і доля: у Копачинцях кожна домівка була, наче музей. *Галицький кореспондент [вебсайт]*. URL : <https://gk-press.if.ua/vyshyvka-i-dolya-u-kopachyntsyah-kozhna-domivka-bula-nache-muzej/>.
9. Марцінів Ю. Вишивка і доля: у Чернятині одними з головних елементів покутського вбрання були рукав'єнка і плісіривка. *Галицький кореспондент [вебсайт]*. URL : <https://gk-press.if.ua/vyshyvka-i-dolya-u-chernyatyni-odnymu-z-golovnyh-elementiv-pokutskogo-vbrannya-buly-rukav-yenka-i-plisirivka/>.
10. Марцінів Ю. Вишивка і доля: у Хмелеві вишиванка з тризубами до часів Незалежності пролежала в гною. *Галицький кореспондент [вебсайт]*. URL : <https://gk-press.if.ua/vyshyvka-i-dolya-u-hmelevi-vyshyvanka-z-tryzubamy-do-chasiv-nezalezhnosti-prolezhala-v-gnoyu/>.
11. Марцінів Ю. Вишивка і доля: у скрині лежав давній вишитий хрест, привезений із Сибіру. *Галицький кореспондент [вебсайт]*. URL : <https://gk-press.if.ua/vyshyvka-i-dolya-u-skrini-lezhav-davnij-vyshytyj-hrest-pryvezenyj-iz-sybiru/>.
12. Марцінів Ю. Вишивка і доля: запис на шафі як останнє повідомлення. *Галицький кореспондент [вебсайт]*. URL : <https://gk-press.if.ua/vyshyvka-i-dolya-zapys-na-shafi-yak-ostannye-povidomlennya/>.
13. Марцінів Ю. Вишивка і доля: у Топорівцях кушнірська справа врятувала родину Мохорук від голодної смерті. *Галицький кореспондент [вебсайт]*. URL : <https://gk-press.if.ua/vyshyvka-i-dolya-u-toporivtsyah-kushnirska-sprava-vryatuvava-rodynu-mohoruk-vid-golodnoyi-smerti/>.
14. Свійонтек І. Покутські рукав'янки. *Народне мистецтво*. 2003. № 3–4. С. 55–57.

References

1. KALYNIYAK, Mariia, compiler. *Ukrainian Embroidery. Modern Interpretation: An Album*. Lviv: Ukrainian Technologies, 2004, 114 pp. [in Ukrainian].
2. MARTSINIV, Yuliia. Embroidery and Fate: Special Attention is Paid to Jewellery in Pokuttia. *Galician Correspondent*, Ivano-Frankivsk, 2022 [online] [viewed 15 March 2024]. Available from: <https://gk-press.if.ua/vyshyvka-i-dolya-na-pokutti-okremu-uvagu-ptydilyaly-prykrasam/> [in Ukrainian].
3. MARTSINIV, Yuliia. Embroidery and Fate: Such Vustavka hasn't been Seen in any Village. *Galician Correspondent*, Ivano-Frankivsk, 2022 [online] [viewed 10 March 2024]. Available from: <https://gk-press.if.ua/vyshyvka-i-dolya-takoyi-vustavky-ne-bulo-v-zhodnomu-seli/> [in Ukrainian].
4. MARTSINIV, Yuliia. Embroidery and Fate: A Married Woman has been Dressed Already «not in Roses». *Galician Correspondent*, Ivano-Frankivsk, 2023 [online] [viewed 9 March 2024]. Available from: <https://gk-press.if.ua/vyshyvka-i-dolya-zamizhnya-zhinka-vzhe-vbyralasya-ne-v-ruzhi/> [in Ukrainian].
5. MARTSINIV, Yuliia. Embroidery and Fate: The Waves on the Vyshyvanky in Repuzhyntsi Resemble the Cardiogram of the Heart. *Galician Correspondent*, Ivano-Frankivsk, 2023 [online] [viewed 9 March 2024]. Available from: <https://gk-press.if.ua/vyshyvka-i-dolya-u-repuzhentsyah-hvylyky-na-vyshyvankah-nagadyuyut-kardiogramu-sertsya/> [in Ukrainian].
6. MARTSINIV, Yuliia. Embroidery and Fate: The Bride has Put on a Pleated Dress with a Gilded Bottom in Tyshkivtsi. *Galician Correspondent*, Ivano-Frankivsk, 2023 [online] [viewed 7 March 2024]. Available from: <https://gk-press.if.ua/vyshyvka-i-dolya-u-tyshkivtsyah-narechena-odyagala-gofrovanu-suknyu-z-pozolochenym-nyzom/> [in Ukrainian].

Вишитий рукав дівочої сорочки.
с. Городниця Городенківської ОТГ *

Вишиванка.
с. Хмелева Чернелицької ОТГ

Сорочка з вуставкою та різнобарвна
запаска. с. Сороки Городенківської ОТГ

Сорочка з «українськими рукавами».
с. Рашків Городенківської ОТГ

* Усі представлені зразки – з Городенківського (нині – Коломийського) р-ну Івано-Франківської обл.

Жіночий народний стрій.
с. Топорівці Городенківської ОТГ

Весільне вбрання.
с. Копачинці Чернелицької ОТГ.
1940-ві рр.

Весільне вбрання.
с. Ясенів Пільний Городенківської ОТГ.
1940-ві рр.

7. MARTSINIV, Yuliia. Embroidery and Fate: Chimney, Stove, Cupboards (Kredensy) and a Wooden Chest are Still Preserved in a 200-years-old House in Chernelytsia. *Galician Correspondent*, Ivano-Frankivsk, 2023 [online] [viewed 7 March 2024]. Available from: <https://gk-press.if.ua/vyshyvka-i-dolya-u-200-richnij-hati-v-chernelytsi-dosi-zberigayetsya-komyn-pich-kredensy-j-kufer/> [in Ukrainian].

8. MARTSINIV, Yuliia. Embroidery and Fate: Every House was Like a Museum in Kopachyntsi. *Galician Correspondent*, Ivano-Frankivsk, 2023 [online] [viewed 6 March 2024]. Available from: <https://gk-press.if.ua/vyshyvka-i-dolya-u-kopachyntsyah-kozhna-domivka-bula-nache-muzej/> [in Ukrainian].

9. MARTSINIV, Yuliia. Embroidery and Fate: Rukavienka and Pleat (Plisirivka) have been One of the Main Elements of the Pokuttia Clothing in Cherniatyn. *Galician Correspondent*, Ivano-Frankivsk, 2023 [online] [viewed 10 March 2024]. Available from: <https://gk-press.if.ua/vyshyvka-i-dolya-u-chernyatyni-odnymy-z-golovnyh-elementiv-pokutskogo-vbrannya-buly-rukav-yenka-i-plisirivka/> [in Ukrainian].

10. MARTSINIV, Yuliia. Embroidery and Fate: Vyshyvanka with the Tridents has been Lying in Manure until the Times of Independence in Khmeleva. *Galician Correspondent*, Ivano-Frankivsk, 2023 [online] [viewed 10 March 2024]. Available from: <https://gk-press.if.ua/vyshyvka-i-dolya-u-hmelevi-vyshyvanka-z-tryzubamy-do-chasiv-nezalezhnosti-prolezhalav-gnoyu/> [in Ukrainian].

11. MARTSINIV, Yuliia. Embroidery and Fate: An Ancient Embroidered Cross Brought from Siberia has been Laying in the Chest. *Galician Correspondent*, Ivano-Frankivsk, 2023 [online] [viewed 7 March 2024]. Available from: <https://gk-press.if.ua/vyshyvka-i-dolya-u-skryni-lezhav-davnyj-vyshytyj-hrest-pryvezenyj-iz-sybiru/> [in Ukrainian].

12. MARTSINIV, Yuliia. Embroidery and Fate: Note on the Wardrobe as the Last Message. *Galician Correspondent*, Ivano-Frankivsk, 2023 [online] [viewed 9 March 2024]. Available from: <https://gk-press.if.ua/vyshyvka-i-dolya-zapys-nashafi-yak-ostannye-povidomlennya/> [in Ukrainian].

13. MARTSINIV, Yuliia. Embroidery and Fate: The Furriery in Toporivtsi has Saved the Mokhoruk Family from the Death because of Starvation. *Galician Correspondent*, Ivano-Frankivsk, 2023 [online] [viewed 10 March 2024]. Available from: <https://gk-press.if.ua/vyshyvka-i-dolya-u-toporivtsyah-kushnirska-sprava-vryatuvala-rodynu-mohoruk-vid-golodnoyi-smerti/> [in Ukrainian].

14. SVIONTEK, Iryna. Rukavianky of Pokuttia. *Folk Art*, 2003, no. 3–4, pp. 55–57 [in Ukrainian].

Надійшло / Received 04.04.2024

Рекомендовано до друку / Recommended for publishing 11.06.2024